

بافت قدیم شهر یزد

تهیه و تدوین: مرگن سیاوشی

www.ketab.ir

سرشناسه	۱: سیاوشی، مرگاز، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	۲: بافت قدیم شهر یزد، نوشته‌ی مرگاز سیاوشی.
مشخصات نشر	۳: تهران - یزد، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۴: ۲۰۸ ص.
شابک	۵: ۱۴۰۰۰ رال ۳۹۵-۷-۶۵۰-۶۷۸.
وضعیت فهرست نویسی	۶: قیما
یادداشت	۷: کتابنامه.
موضوع	۸: شهرداری - ایران - یزد - مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	۹: شهرداری - ایران - یزد - مقاله‌ها و خطابه‌ها
رده بندی کنگره	۱۰: ۱۳۹۳ س ۹ (ی) JS۷۴۶۹
رده بندی دیویی	۱۱: ۳۵۱/۹۵۵۹۲
شماره کتابشناسی ملی	۱۲: ۳۷۰۳۱۸۳

بافت قدیم شهر یزد

تهیه و تدوین: مرگاز سیاوشی

ناشر: یزد / چاپ اول: ۱۳۹۳ / قطع: رقعی / تعداد صفحات: ۲۰۸ صفحه /
آماده‌سازی قبل از چاپ: نشویه تهویه و شیرید / مدیر تولید: قاسم حسینی /
صفحه‌آرا: فاطمه محمدی / طراح جلد: زهره محقق /
چاپ و صحافی: یزدا / شمارگان: ۵۰۰ نسخه / بها: ۱۴۰۰۰ تومان /

شابک: ISBN: 978-600-165-395-7

فصل یزد و گروه انتشارات

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، سیدخندان، خیابان ارشادان، کوچه‌ی سناری،
شماره‌ی ۲۲، ساختمان یزدا دورنگار: ۲۲۸۸۵۶۵۱ (۲۱)، تلفن: ۲۲۸۸۵۶۴۷-۵ (۲۱)
نماینده‌ی انحصاری بخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان اردبیل‌شیر (منبری جاوید)،
بین خیابان لیاقت‌نژاد و جمهوری اسلامی، ساختمان شماره ۱۰، انتشارات فدک-ایساتیس

توجه: به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۶۸/۱۰/۱۱ و هم‌عین قانون
ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب سال ۱۳۵۰ تمام حقوق این اثر به مرجع برای نشر یزدا
محفوظ است. نشر و پخش تمام یا قسمتی از این کتاب بدون اجازه از ناشر، باعث پیگرد قانونی خواهد شد.

WWW.YAZDAPUB.IR / WWW.HVAC.IR / WWW.KHANETASISAT.IR

فهرست

۹	پیش‌گفتار
۱۱	بافت قدیم یزد
۳۳	بی‌نوشت
۳۵	۱ عامل فرسودگی بافت شهر
۴۴	شاخص‌های بافت فرسوده
۷۵	خانه‌های قدیمی؛ بافت فرسوده یا هویت شهری؟
۶۰	هنگارها و ناهنجاری‌های بافت فرسوده
۶۷	دیدگاه‌ها و نظریه‌های مطرح در رابطه با بافت کالبد شهر
۷۱	تعریف بافت و بافت کالبد شهر
۷۳	پیوند بافت کالبد، مدل نظری مجرد
۷۴	نمایه مدل پیوند بافت کالبد شهر
۷۴	چارچوب نظری بافت‌شناسی
۷۵	مدل مراتبی بود

۷۶	توده
۷۶	حیاط‌ها و گودال باغچه
۷۷	دالیه‌ها
۷۸	بلوک‌ها
۷۹	سوپر بلوک‌ها
۸۰	بخش‌ها
۸۱	کاربری‌ها
۸۵	مدل مواتی تار
۸۷	کوچه‌ها و مرزها
۸۸	گذر فرعی، مرزها
۸۸	گذر اصلی، مرزها
۸۹	محمل‌های وقوع جریان‌ها
۹۱	پی‌نوشت‌ها
۹۳	منابع

۲ تحرکات جمعیتی شهر یزد

۹۵	هدف و اهمیت تحقیق
۹۸	طرح مساله
۱۰۱	فرضیات تحقیق و تعریف متغیرها
۱۰۳	ادبیات موضوعات و مرور پژوهش‌های پیشین
۱۱۱	حرکت مرکز - پیرامون در شهر یزد ناشی از رشد افقی سریع این شهر
۱۱۲	نتایج ناشی از حرکت مرکز - پیرامون در شهر یزد
۱۱۴	نتیجه‌گیری
۱۱۷	پیشنهادات
۱۱۸	پی‌نوشت
۱۱۸	منابع

۳ تاثیر عوامل کالبدی و جرم‌خیزی ۱۲۱

مبانی نظری (مفاهیم و دیدگاه‌ها) ۱۲۴

عوامل موثر بر ناامنی در سطوح جامعه، شهر و محله ۱۳۰

تجزیه و تحلیل یافته‌ها ۱۳۶

نتیجه‌گیری ۱۴۱

ارتباط طلاق و امنیت اجتماعی در محلات ۱۴۱

روش کار ۱۴۲

نتایج آزمون فرضیات ۱۴۲

پی‌نوشت ۱۴۳

منابع و مآخذ ۱۴۴

۴ مناسب‌سازی بافت تاریخی برای سکونت جوانان ۱۴۷

محله‌شش‌یادگیری ۱۴۷

سوالات تحقیق ۱۴۹

روش تحقیق ۱۵۰

ابعاد فرسودگی در محله‌شش‌یادگیری ۱۵۶

فرسودگی اقتصادی ۱۵۷

فرسودگی کالبدی-کارکردی ۱۶۰

ارزش‌های محله‌شش‌یادگیری ۱۶۲

اولویت‌ها و خواست‌های جوانان برای سکونت در محله ۱۶۵

نتیجه‌گیری و پیشنهادها ۱۶۶

منابع ۱۶۸

۵ علل و عوامل موثر بر پراکنش افقی شهر یزد ۱۶۹

روش تحقیق ۱۷۴

محدوده مورد مطالعه ۱۷۵

یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل ۱۷۵

- عوامل موثر بر پراکنش افقی شهر یزد ۱۸۰
- توزیع و واگذاری زمین توسط دولت میان مردم ۱۸۵
- پروژه مسکن مهر ۱۸۶
- عوامل اقتصادی ۱۸۸
- عوامل محیطی - طبیعی: عدم وجود موانع طبیعی در اطراف شهر ۱۹۰
- قانونی برای شهرهای زیبا ۲۰۰
- منابع و مآخذ ۲۰۵

پیش‌گفتار

بافت قدیم تنها یک مساله کالبدی نیست، بلکه مسایل اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی را نیز دربرمی‌گیرد. که اگر فقط به جنبه کالبدی آن توجه کنیم مرتکب اشتباه شده‌ایم. شناسه کالبدی بافت قدیم شکل‌گیری هماهنگ، مداوم، پیوسته و یکپارچه در طول تاریخ است، درست نقطه مقابل آن چیزی که امروز با آن روبه‌رو هستیم. (توسلی، ۱۳۷۲)

بافت‌های تاریخی جزئی از سرمایه‌های فرهنگی ایران هستند و حکم اندوخته‌هایی مثراکم را دارند. این بافت‌ها همراه با گنجینه‌هایی از خاطرات اجتماعی، شیوه‌های اندیشیدن و زیستن گذشتگان، در گذر زمان در برابر وقوع حوادث و بحران‌ها به‌ویژه بحران‌ها و بلایای طبیعی مانند زلزله بسیار ناپایدار و آسیب‌پذیر گشته‌اند. از این‌رو توجه به مساله‌ی مدیریت بحران و شناخت و آگاهی از نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید مدیریت بحران در این بافت‌ها دارای ضرورتی ویژه است.

دومین شهر تاریخی جهان، برترین جاذبه‌های گردشگری، تاریخی و میراث فرهنگی زیادی دارد که هر کدام از آن‌ها می‌تواند به‌تنهایی جاذبه‌ای منحصربه‌فرد برای بازدید گردشگران و دوستداران میراث فرهنگی و تاریخ ایران و جهان باشد. حفاظت و نگهداری این مکان‌ها هم منبع درآمد خوبی برای کشور است و هم به شناسایی و فرهنگ اصیل ایرانی کمک می‌کند.

در این مجموعه سعی شده است از همایش‌ها و مقالات، کتاب‌ها و یادداشت‌هایی که در زمینه بافت کهن شهر یزد نوشته شده، استفاده شود تا راهکارهایی که در این زمینه بیان شده را به صورت نظام‌مند برای علاقه‌مندان جمع‌آوری شود. بدین وسیله از تمامی دوستان و همچنین اساتید محترم گروه جغرافیای دانشگاه یزد که همیشه یاور من بوده و هستند کمال تشکر را دارم و همواره قدردان محبت آنان هستم.

امیدوارم کاستی‌ها و اشتباهات را بر من ببخشایید و راهنمایم باشید.

مژگان سیاوشی

mojgansiavashi@yahoo.com